Prof. univ. dr. Tudor DRĂGANU

DREPT CONSTITUȚIONAL ȘI INSTITUȚII POLITICE

Tratat elementar

Volumul II

LUMINA LEX
1998

6067(2)d2

Prof. univ. dr. TUDOR DRĂGANU

DREPT CONSTITUȚIONAL
ȘI
INSTITUȚII POLITICE

- Tratat elementar -
Volumul II

217523
UNIVERSITATEA
«DUNĂREA DE JOS» GALAȚI
BIBLIOTECA 1

C-217523P

CUPRINS

Partea a IV-a
ORGANELE STATULUI ÎN SISTEMUL CONSTITUȚIONAL ACTUAL AL ROMÂNIEI

Capitolul I
NOȚIUNEA DE ORGAN AL STATULUI.CATEGORII DE ORGANE

Secțiunea I. NOȚIUNEA DE ORGAN AL STATULUI 7
§ 1. Un război al cuvintelor care ascunde o luptă de idei: organe sau autorități publice? 7
§ 2. Principalele trăsături ale organelor statului 10

Secțiunea II. CATEGORII DE ORGANE ALE STATULUI 13
§ 1. Organe unipersonale și pluripersonale 13
§ 2. Organe centrale (naționale), locale și regionale 15
§ 3. Clasificarea organelor statului după formele principale de activitate prin care participă la exercitarea puterii de stat 16
§ 4. Organe alese și organe numite 18
§ 5. Procedee de formare a organelor de stat alese 20
A. Electoratul 20
B. Eligibilitatea 32
C. Organizarea alegerilor 40
D. Propunerea candidaților 44
E. Partidele politice și rolul lor în desfășurarea vieții publice 45
F. Necesitatea încadrării constituționale și legale a funcțiilor social ce revin partidelor politice în țările bazate pe principiul pluralismului politic 50
G. Grupurile de presiune 50
H. Scrutinul uninominal și plurinominal 60
I. Sisteme de atribuire a mandatelor 64
J. Garantarea juridică a legalității și sincerității alegerilor 77

Capitolul II
PARLAMENTUL

Secțiunea I. STRUCTURA PARLAMENTULUI 81
§ 1. Noțiune 81
§ 2. Structura unicamerală sau bicamerală a Parlamentului 82
A. Bicameralismul în statele unitare 83
B. Sistemul bicameral în statele federale 87
C. Sisteme intermediare 88
D. Problema criteriilor și a procedeelor de desemnare a celei de a doua camere a parlamentului în statele unitare democratice 90

Secțiunea II. ROLUL ȘI LOCUL PARLAMENTULUI ÎN SISTEMUL ORGANELOR STATULUI 92
§ 1. Parlamentul, organ suprem reprezentativ 92
§ 2. Legislativul: putere, suprapuțere sau contraputere? 94

Secțiunea III. ATRIBUȚIILE PARLAMENTULUI 97
§ 1. Parlamentul, unica autoritate legislativă 97
A. Noțiunea de lege 97
B. Sfera raporturilor sociale reglementate prin lege 103
C. Procedura legislativă 109

§ 2. Starea de necesitate şi problema decretelor-legi. Delegarea legislativă 126
A. Consideraţii generale 126
B. Reglementarea stării de necesitate şi a delegării legislative în Constituţia României din 1991 132
§ 3. Atribuţii având ca obiect înfăptuirea autonomă a activităţilor camerelor Parlamentului 148
A. Autonomia regulamentară a Parlamentului 148
B. Autonomia camerelor Parlamentului în formarea organelor lor de conducere şi administrare, precum şi în asigurarea desfăşurării normale a activităţii acestora. Autonomia disciplinară 151
C. Autonomia bugetară a camerelor Parlamentului 155
§ 4. Atribuţii ale Parlamentului în formarea unor organe exterioare structurii sale 156
§ 5. Atribuţii de adoptare a unor acte pregătitoare în vederea emiterii de către autoritatea competentă a administraţiei publicea unor acte de autoritate individuale 159
§ 6. Atribuţii de control asupra activităţii unor organe de stat exterioare structurii Parlamentului. Responsabilitatea penală a miniştrilor în lumina Constituţiei din 1991 159
A. Controlul exercitat de Parlament asupra activităţii Preşedintelui Republicii 160
B. Controlul politic exercitat de Parlament asupra activităţii Guvernului 169
C. Controlul Parlamentului asupra unor servicii publice care nu fac parte din structura Guvernului 178
D. Controlul Parlamentului asupra deciziilor prin care Curtea Constituţională pronunţă neconstituţionalitatea unei legi anterior promulgării ei 180
§ 7. Atribuţii ale Parlamentului în orientarea politicii generale a Guvernului 181
§ 8. Atribuţii ale Parlamentului în domeniul relaţiilor internaţionale 182
§ 9. Mijloace de informare în vederea exercitării controlului Parlamentului asupra activităţii unor organe de stat exterioare structurii sale 184
A. Mijloace de informare utilizabile individual de deputaţi şi senatori 185
B. Structuri organizatorice de informare, documentare şi avizare formate în sânul camerelor Parlamentului 186
C. Prezentarea în faţa camerelor Parlamentului de rapoarte sau alte documente cu caracter informativ de către organele de stat prevăzute de Constituţie 188

Secţiunea IV. ORGANIZAREA INTERNĂ A CAMERELOR PARLAMENTULUI. STRUCTURI ORGANIZATORICE INSTITUITE ÎN VEDEREA ASIGURĂRII DESFĂŞURĂRII ŞEDINŢELOR COMUNE ALE CAMERELOR 189
§ 1. Organizarea internă a camerelor Parlamentului 189
A. Preşedintele şi biroul permanent 189
B. Comisiile camerelor 190
§ 2. Structuri organizatorice instituite în vederea asigurării desfăşurării ordonate a şedinţelor comune ale Camerei Deputaţilor şi Senatului 192
§ 3. Grupurile parlamentare 193

Secţiunea V. FUNCŢIONAREA PARLAMENTULUI 198
§ 1. Legislaturile Parlamentului 199
§ 2. Sesiunile Parlamentului 202
§ 3. Şedinţele camerelor Parlamentului 206
§ 4. Actele Parlamentului 207
A. Legile şi hotărârile Parlamentului 209
B. Moţiunile camerelor Parlamentului 213
C. Actele exclusiv politice ale Parlamentului 214
§ 5. Statutul deputaţilor şi senatorilor 216
A. Imunitatea parlamentară 216
B. Incompatibilităţile 221
C. Indemnizaţia şi alte drepturi ale parlamentarilor 222

Capitolul III
ORGANELE EXECUTIVE ALE STATULUI

Secţiunea I. PREŞEDINTELE REPUBLICII 224
§ 1. Rolul şi locul Preşedintelui Republicii în sistemul organelor statului 224
§ 2. Preşedintele Republicii ca şef de stat 235
§ 3. Preşedintele Republicii, şef al executivului? 237
§ 4. Alegerea Preşedintelui României 239
§ 5. Atribuţiile Preşedintelui Republicii 239
A. Atribuţii exercitate de Preşedintele Republicii fără concursul vreunui alt organ de stat 239
B. Atribuţii exercitate de Preşedintele Republicii la propunerea altor organe de stat 261
C. Atribuţii exercitate de Preşedintele Republicii cu consultarea factorilor politici prevăzuţi de lege 263
D. Atribuţii exercitate de Preşedintele Republicii prin decrete nesupuse obligaţiei de a fi contrasemnate de primul-ministru, dar adoptate cu aprobarea prealabilă a Parlamentului 268
E. Atribuţii ale Preşedintelui Republicii exercitate fie cu aprobarea prealabilă, fie cu încunoştiinţarea sau aprobarea ulterioară a Parlamentului, prin decret supuse contrasemnăturii primului-ministru 268
F. Atribuţii ale Preşedintelui României exercitate cu contrasemnătura primului-ministru, fără să fie necesară aprobarea prealabilă sau ulterioară a Parlamentului, nici o propunere din partea altui organ de stat 274
§ 6. Organizarea Preşedinţiei Republicii 276
§ 7. Actele Preşedintelui Republicii 279
A. Actele juridice ale Preşedintelui Republicii 280
B. Faptele materiale juridice intervenite în activitatea Preşedintelui Republicii 284
C. Operaţii materiale neproducătoare de efecte juridice intervenit în activitatea Preşedintelui Republicii 284
D. Actele exclusiv politice ale Preşedintelui Republicii 284
E. Controlul judecătoresc al legalităţii actelor juridice ale Preşedintelui Republicii 285
§ 8. Durata mandatului Preşedintelui României 298
§ 9. Incompatibilităţile aferente funcţiei de Preşedinte al Republicii 299
§ 10. Imunitatea Preşedintelui României 300
§ 11. Vacanţa funcţiei prezidenţiale 304
§ 12. Interimatul funcţiei prezidenţiale 306

Secţiunea II. GUVERNUL 308
§ 1. Noţiune. Consideraţii generale 308
§ 2. Componenţa Guvernului 310
§ 3. Primul-ministru 312
§ 4. Biroul executiv al Guvernului 313
§ 5. Aparatul de lucru al Guvernului 314
§ 6. Atribuţiile Guvernului 315
A. Atribuţii ale Guvernului prevăzute de Constituţie 315
B. Atribuţiile prevăzute de legea nr.37/1990, de alte legi sau de regulamentele de funcţionare ale camerelor Parlamentului 316
§ 7. Actele Guvernului 316
§ 8. Durata mandatului Guvernului 319

Secţiunea III. MINISTERELE ŞI CELELALTE ORGANE CENTRALE DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAŢIEI PUBLICE 321
§ 1. Clasificarea organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice 321
A. Clasificarea organelor centrale de specialitate ale administraţiei publice în funcţie de obiectul atribuţiilor lor 321

B. Clasificarea organelor centrale de specialitate ale administrației publice în: ministere, alte organe de specialitate în subordinea Guvernului, organe de specialitate în subordinea ministerelor și autorități administrative autonome 323
§ 2. Actele ministerelor și ale celorlalte organe de specialitate ale administrației publice 329

Secțiunea IV CURTEA DE CONTURI CA ORGAN ADMINISTRATIV DE JURISDICȚIE ȘI CONTROL ADMINISTRATIV 330
§ 1. Structura și atribuțiile Curții de Conturi 330
§ 2. Natura juridică a Curții de Conturi 333

Secțiunea V. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ 335
§ 1. Principiul autonomiei locale 335
§ 2. Descentralizarea serviciilor publice din unitățile administrativ-teritoriale 344
§ 3. Prefectul 347

Capitolul IV
JUSTIȚIA

Secțiunea I. INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI 350
§ 1. Rolul instanțelor judecătorești în ansamblul aparatului de stat 350
§ 2. Organizarea instanțelor judecătorești 350
§ 3. Principiile constituționale privitoare la funcționarea instanțelor judecătorești 354

Secțiunea II. MINISTERUL PUBLIC 355
§ 1. Noțiunea de minister public 355
§ 2. Sisteme de organizare a ministerului public 356
A. Sistemul ministerului public format în subordinea ministerului de justiție din persoane având un statut juridic asemănător cu cel al funcționarilor administrativi 356
B. Ministerul public format în subordinea ministerului justiției din procurori inamovibili 357
C. Sistemul care scoate procuratura din subordinea ministerului justiției și creează o procuratură independentă de executiv 357
D. Sisteme mixte 357
§ 3. Ministerul public în lumina Constituției din 1991 357